

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ 2 „
15 „ „ „ 3 „
Pri večkratnem tiskanj se
sena primerno zmanjša.
Rokopisi
se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.
Naročnino prejema opravištvu
(adm nistracija) in ekspedicijska na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 50 „
V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „
V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.
Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.
Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Sprememba volilnega reda.

Nezaupnost, s katero Slovenci v prihodnost
gledamo vkljub volilnim zmagam naše stranke,
izvira iz starih skušenj, da je bil Dunaj vedno
gluh za naše pritožbe; vendar ta nezaupnost
ni popolnem opravičena. Pozabiti ne smemo,
da prihodnja vlada ne more brez nas izhajati,
ne more brez nas večine zadobiti v državnem
zboru, izvzemši ta edini slučaj, ko bi Poljaki
zapustili federaliste in za kako koncesijo pro-
dali svoje dosedajne zaveznike, česar pa po
dosedajnih njihovih izjavah vendar ni bati se.
Te dni se je čitalo, da se hoče deželni
zbor češki v prihodnjem zasedanji pečati s
spremembo volilnega reda. To je jako važno
vprašanje tudi za nas Slovence, ker Schmer-
lingov volilni red nam mnogo krivice dela, in
želeti je le, da bi sprememba tega volilnega
reda ne ostala na Češko omejena, ampak da
bi se razširila po celi Avstriji. Mi najdemo na
sedajnem volilnem redu za Slovence sledeče
glavne napake:

1. Kmečko prebivalstvo ima premalo za-
stopnikov, tako v primeri z mesti, kakor po-
seben v primeri z velikoposestniki. Če pošljejo
grajščaki v deželni zbor deset poslancev, mo-
rali bi jih kmetje najmanj tri sto poslati,
ako se oziramo na davke.

2. Štajarski in koroški Slovenci so de-
loma po volilni pravici velikega posestva in
mest, deloma pa po nerodno sestavljenih vo-
lilnih okrajih silno oškodovani v zastopu.

Koroška ima 30 poslancev v deželnem
zboru, prišlo bi jih toraj na Slovence vsaj 10,
ker so dobra tretjina prebivalcev; v resnici

nimajo nobenega. Štajarski Slovenci bi morali
v deželnem zboru imeti 20 poslancev, pa jih
imajo le 8. V Gorici in v Istri bi morali imeti
Slovani naravno večino, pa je nimajo.

3. Če imajo že mesta in trgi posebej vo-
liti, zakaj so dobili to pravico le nekteri trgi,
drugi pa ne? Tako volijo na Kranjskem le 4
trgi z mesti, 14 jih pa voli s kmeti.

4. Če imajo že velikoposestniki posebej vo-
liti, zakaj so le tisti med nje všteti, ki imajo po-
sestva v deželno knjigo vpisana? Saj je tlaka
že odpravljena in tedaj je vse eno, ali je bilo
kako posestvo kedaj „gosposko“ ali ne. Zdaj
je tudi kmet gospod.

Ker še ni upanja, da bi se dosegla že
zdaj občna volilna pravica, nasvetovale bi se
za sedaj sledeče premembe volilnega reda.

I. Za Kranjsko:

a) V deželni zbor volijo velikoposestniki
3, v državni zbor pa enega poslanca;

b) med velike posestnike se zapišejo vsi
tisti posestniki zemljišč, ki plačujejo od
svojega zemljišča več ko 100 gld. davka
na leto;

c) mesta in trgi volijo dosedajno število
poslancev; pa volijo naj z njimi vsi tisti
14 trgi, ki so do zdaj s kmeti volili;

d) kmečke občine volijo 23 poslancev v de-
želni in 6 poslancev v državni zbor;

e) volilni okraj naj se pravično in pripravno
razdele;

f) kupčijska zbornica zgubi volilno pravico;

g) ako se ohrani volilna pravica kupčijske
zbornice, potem se mora enaka pravica
podeliti kmetiški družbi.

II. Za Štajarsko, Koroško, Goriško,
Trst in Istro:

a) Volilni okraj naj se strogo razdele po
narodnostih;

b) število kmečkih poslancev naj se pomnoži
v razmeri davka, ki ga plačujejo;

c) ako bi ne hoteli meriti volilne pravice
po davkih, naj jo merijo po številu duš.
Samovoljno določevanje volilnih okrajev
brez ozira na davke in na število pre-
bivalstva se ne sme dopustiti;

d) volilna pravica kupčijskih zbornic naj se
povsod odpravi;

e) volilna pravica velikega posestva naj se
povsod skrči;

f) število poslancev iz mest in trgov naj
ostane pri starem, pa pridružijo naj se
mestom vsi tisti trgi, ki so do zdaj s
kmeti volili;

g) ako bi se pridržala volilna pravica kup-
čijskih zbornic, naj se povsodi zahteva
enaka pravica za kmetijske družbe.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 8. avgusta.

Češki vodje, dr. Rieger, dr. Pražak in
grof Klam-Martinic, bivajo zdaj na Dunaji in
se pogajajo z grofom Taaffejem zastran vstopa
v državni zbor. Ob enem pa se iz Prage po-
roča, da je vstop Čehov toliko, ko gotov.
Nemško-liberalci razglašajo zdaj vstop kot
zmago ustavne ideje, in pravijo, da so se Čehi
udali in da so bili po narodu samem primo-

Zborovanje antropologov in prazgodo- vinarjev v Ljubljani.

(Dalje.)

Drugi dan prične grof Gundaker Wurm-
brand z govorom: „o nalogi antropologije v
Avstriji.“ Omenivši, kako se je antropologična
vednost začela v severnih deželah — na Nem-
škem, Belgijskem in Francoskem, pové, da ste
se osnovali antropologični društvi tudi na Du-
naji in v Gradcu; opisuje, kako plodonosno
so ta društva delovala, akoravno se nekako
preveč postavljajo ekskluzivno na narodnostno
stališče, kar nepristranskemu preiskavanju n.
pr. v severni Nemčiji škoduje. Takemu delo-
vanju se je zahvaliti za prazgodovinsko karto
Nemčije od Virchow. Konečno pravi, da bi
se le po edinostnem ravnanji in delovanji an-
tropologičnih lokalnih društev, držečih se skup-
nih načrtov in principov, dalo kaj zdatnega
doseči. Želeli bi bilo, da se tudi v Ljubljani
osnuje stalna družba, kateri zadača bi bilo pra-
zgodovinsko preiskavanje kranjske dežele.

W. Obermüller drži Virchowovo plemensko
karto (raçenkarte) neresnično, ker se ne na-
slanja na historične momente.

Dr. Neumann ga zavrne, da je etimolo-
gično razglablanje nezanesljivo v zgodovini, ker
veliko imen se dá iz tiste korenike in po tistih
sufiksih razkladati in vendar dozdej zgodovina
vsakako sorodnost zanikuje, kar učeni bene-
diktinec pojasne z nekterimi zgledi.

Potem se sproži debata, ali se naj osnuje
samo eno veliko društvo na Dunaji, ali tudi
lokalna po raznih deželah. Pri tem razgovoru
se je naglašalo, da je celo na tem vednostnem
polju centralizacija v Avstriji skoro nemogoča
„bei den eigenthümlichen Verhältnissen unserer
Länder“, kakor se je izrazil grof Wurmbrand.
(Če se ne motim, je ravno ta grof v graški
kupčijski zbornici voljen za državnega poslanca
in nehote mi je pri tem šinila v glavo misel,
bi li se on kot ustavoverec drznil politično
centralizacijo zagovarjati, ko je celó na ved-
nostnem polju primoran spoznavati čudne raz-
mere avstrijskih kronovin!) Zato najbolj kaže,
da se lokalna društva osnujejo, da pa morajo,
ako se hoče kaj vspešnega doseči, po istih
načelih in skupnem načrtu delovati. — Szom-
bati in drugi so naglaševali, da je treba tudi
pri nas sistematično opazovati barvo kože,
las, oči ter meriti človeške črepinje. To se bo

najložje godilo pri učencih srednjih šol, o katerih
se potem lahko tabela več let zaporedoma se-
stavi in se tako pride k pozitivnim rezultatom.
Konečno sprejme zbor tudi resolucijo v tem
smislu ter želi, da bi posamezna društva raz-
nih dežel vedno porazumljivo ravnala s cen-
tralnim odborom dunajskim, ki naj bi bil tako
rekoč duša vsemu delovanju.

Na to poroča borštinar M. Scheyer: „o
gomilah v radeški okolici na Dolenjskem in v
zadnjem času v njih najdenih rečeh.“ Po pri-
zadevanji vit. dr. Gutmansthal so se previdno
odkopavali ti grobovi, eni so navadni, drugi
pa so bili obdani z velikimi kamnitimi plo-
šami, po koncu postavljenimi.

Že pred več leti se je bilo našlo na
nekem polju več velikih plošč, a takrat se ni
pazilo na to, kako so bile postavljene in raz-
vrstene druga proti drugi, kar je pa pri tem
ravno važno, kakor pojasnuje dr. Neumann na
več zgledih, zakaj da so se taki veliki kamni
postavljali v spomin, kakor pri Izraelcih na
mestu prehoda čez Jordan, pri Gilgalu, tudi
pri mestu Tiberias, da so se našli veliki kamni,
iz katerih lege se je spoznalo, da so bojé
ostanki Bahu posvečenega tempeljna.

rani, vstopiti v zbor. Temu pa ni tako; Čehi vstopijo iz dveh vzrokov, prvič, ker jim Taaffe obeta bolj pravičen biti, ko dosedajne vlade, drugič pa posebno zato, ker ima naša stranka s Čehi vred v zboru večino, tedaj bi bilo nespametno, prostovoljno odreči se dobrotam, ki nam jih ponuja ta večina.

Pravijo, da bo **državni zbor** sklican še pred zborovanjem deželnih zborov, ker vlada hoče videti, kako se bodo stranke v državnem zboru razvrstile, da bo po tem svojo nadaljno politiko uredilo.

V „Pester Lloyd“ se piše, da pride v kratkem več rezervistov iz Bosne na odpust. Iz tega se sklepa, da še ne pojdemo tako kmalo v Novi Pazar.

Vnanje države.

Egipt. Novi ferman sultana carigradskega, kakor ga je potrdila Anglija in Francija, določuje, da podkralj egiptovski ne sme delati nobenih novih dolgov brez dovoljenja porte, da mora armado zmanjšati in da ostane sicer pri starih pravicah.

Nemčija. Govori se o tem, da se ima kaznen telesnega pretepavanja zopet vpeljati. „Nord. Allg. Ztg.“ pravi, da je bilo nespametno, vsakemu ženitev dovoliti, in da se mora ljudem zakon zopet otežiti, ker je svobodni zakon vir mnoge revščine. — V Koblenzu so imeli katoliki velik shod. Baron Hertling je poročal o delovanju katoliških poslancev v berlinskem zboru, ter med drugim rekel:

„Za obrtništvo nismo mogli še nič doseči, slabo narodno gospodarstvo, oderuštvo, svobodno obrtništvo in trgovino smo zmirom pobijali, pa brez pravega uspeha, ker nas je oviral dnevni red državnega zbora. Toliko smo vendar dosegli, da se oderuhom bolj ostro na prste gleda. Od nekdanj že smo se poganjali za colnino na tuje izdelke in pridelke, pa ostali smo tako dolgo v manjšini, dokler ni Bismark sam na našo stran pristopil. „Svobodni kupci“ so mislili, da se bo celi svet njih principov poprijel, videli smo pa ravno nasprotno, in ne da bi mi drugim gospodovali v obrtnosti, moramo še domače delo pred tujim braniti, ako nečemo ob vse priti. Tujega žita vina in petroleja se je toliko k nam pripeljalo, da so

domači pridelki vso vrednost zgubili, da so še bogati kmetovalci na kant prišli.

Po drugih deželah delajo tovarne (fabrike) celó z otroci proti jako majhni plači, in potem pač ne moremo z njimi v ceni konkurirati. Napačno pa je misliti, da smo mi za Bismarkovo colnino glasovali, da bi on prenehal s „kulturkampfm“, kakor liberalni listi pravijo. Nam se ne zdi spodobno, barantati v resnih, verskih stvareh, in vsako tako kupčijo smo koj početkom odbili. Glasovali smo za colnino, ker se nam je potrebna zdela. Zaradi „kulturkampfa“ nemamo nobenih obljub, pa imamo dobro upanje, ker je liberalna stranka pobita in razpršena.“ Govoril je potem še Windhorst in opominjal katolike, naj bodo složni, posebno sedaj, ko je upanje do zmage, ker so bili složni še prej, ko tega upanja niso imeli. To je pa omenil, ker so v zadnjem času nekteri razpor sejali v katoliški stranki.

Rumelija. Med sultanom in med guvernerjem izhodne Rumelije, Aleko pašom, je nastal prepir zaradi zastave. Sultan hoče, da vihra nad Plovdivom turška zastava. Bolgari pa so turško zastavo na tla zbili in so bolgarsko zastavo razpeli. Guverner jo je hotel z grda odstraniti, ker se je pa ljudstvo v bran postavilo in so celo deželni brambovci potegnili z ljudstvom, pregovoril je Bolgare z lepa, da so odstranili bolgarsko zastavo. Turške si pa vendar ne upa razobesiti, ker bi jo ljudstvo precej raztrgalo. Sultan pa hoče, da se s turško zastavo pokaze njegova vrhovna oblast nad Rumelijo. Zdaj se Sultan nad guvernerjem jezi, ta pa si ne more pomagati. Sako se godi v Rumeliji, v tej polovičarski politični pokveki, kakor so jo vstvarili evropski diplomati v Berlinu. Tolažba Bolgarov je, da v Carigradu vse razpada in proti koncu gre, da tedaj tudi izhodna Rumelija ne bo dolgo v tuški oblasti.

Mala Azija. V tem delu turške države je velika reva, in bliža se lakota. Ker ni bilo deža, ni nič zrastle, in še to, kar je zraslo, so pojedle neštevilne kobilice. Turška vlada je pa revščino še pomnožila, ker je kar naenkrat ves bakreni denar ob veljavo djala, in s tem je zadela ravno revno ljudstvo, ki je radi pomanjkanja srebra tržilo večidel z bakrenim drobižem (kufrom), ter ga je bilo primeroma več med ljudmi, ko pri nas.

Znano je, da je morala Turčija v Berlinu obljubiti, da bo uvedla reforme za celo svojo državo, tedaj tudi za malo Azijo. Do zdaj kaj takega še niti ni pričela, raje bo ljudstvo še huje stiskala, ko prej, posebno ker je njeno ozemlje zmanjšano, tedaj tudi menj davka nese. Na Rusijo tako srpo gledajo, da naj se drži po berlinski pogodbi; da se pa Turčija čisto nič ne briga za tiste določbe, ki jih je za se prevzela, tega ti zapadni kričarji nečejo videti.

Izvirni dopisi.

Iz Kranjskega, 5. avg. *) (Nered pri naših poštah po kmetih.) Poština v našem cesarstvu v primeri z drugimi nikakor ni najnižja. Ministerstvo kupčijstva vsak hip naznanja s kakim posebnim odlokom povišanje poštine. Na kar se to samo ne spomni, pomore družba poštarjev, ki spravi vedno kaj novega na dan, kar se ve da mora v prvi vrsti služiti v njihovo korist; ker vedno tožijo, da imajo za svoj posel in svojo odgovornost pičlo plačo, sklenili so pred tremi letmi, da mora vsak v kraji pošte od izročnega mu lista platiti 1 kr., od časnika pa 1/2 kr.; ako pa zahteva posebni predal na pošti, kjer se hranijo došli listi, po katere mora pa sam pošiljati, platiti mu je od tega 50 kr. na mesec.

To posamezno je sicer majhna, a razen navadne takse skupno precejšna štibra za vsacega, ki ima kolikaj pogostih pisarij. Pa naj bi že bilo, saj človek rad plača, samo da stvar, za katero plača, pride na dotično mesto in da bi se skrbelo, da tudi on prejme vse ná-se adresirano. Toda pri današnji površnosti ne godi se to vselej! Ako pisma niso posebno priporočila (rekomandirala) z večjo pristojbino, malo si gotov, da dojde ti tje, kamor si ga namenil, če tudi si za navadno pismo platil 5 kr., na malenkost dopisnic, ki stanejo le 2 kr., se še ne sklicujem ne.

Pisatelj teh vrstic ve iz lastne skušnje in pritožeb drugih, da odposlani listi niso došli na dotična mesta in od drugod ná-nj poslanih enako ni prejel vseh, za kar se pak pri vodstvu ni mogel pritožiti, ker za to nima pri rokah pisanega dokaza, ki ga za navadno pismo ne dobi.

*) To dopis priporočamo sl. poštnemu vodstvu prav posebno. Vr.

J. Szombathy govori o kraniometriji, poda pregled dosedanjih metod, po katerih so se človeške črepinje merile, da pa niso bile dokaj natančne ter misli, da bi se s pomočjo aparata c. kr. dvornega muzeja bolj zanesljivo dala meriti. Da-si je s svojim prijetnim glasom kaj razločno stvar razkladal, vendar ni dosti poslušalcev vnel za svojo stvarino in menda celo strokovnjakov ne, ker mu je eden nekaj potem ugovarjal, kar itak nestrokovnjakom ni razumno.

W. Obermüllerjeva razprava „o predrimskih prebivalcih Norika“ bi bila gotovo občinstvo bolj zanimala, ako bi se bil mogel govornik razumeti, ker je zbog fizične napake ali starosti zelo hohnjavo in nerazločno govoril. Iz kritike se je videlo, da on zastopa popolnoma nove misli, dozdanjim trditvam nasprotne. Zdi se mi, da je razvijal ravno tiste nazore, katere zastopa v svojem večjem delu: o Hessih ali Khattih, katerih selitve je sledil do njih sedanjega bivanja na Nemškem. Spominjam se, da sem že večkrat bral odlomke njegovih spisov, v katerih se res najbolj opira na etimologijo sosebno s pomočjo orientalnih jezikov ter raznih napisov, ki so se v najnovejših časih našli ob izkopavanju v Mezopotamiji, kjer sta

v starodavnosti stala velika mesta Ninive in Babilon.

Obermüller se je brž ko ne v svojem govoru tudi zdaj skliceval na te mezopotamske spominke, ker ga je dr. Neumann pikro zavračal, da se „klinasto pismo“ (keilschrift) do zdaj še brati ne zna, pač so se razvozlale egipčanske hierogliffe, a čitanje babilonskih pismenk je še nezanesljivo, tedaj so sklepi kaj drzni, katere kdo dela opiraje se na te kaldejske spominke. Pri tem se pa spominjam, da jim je znani zgodovinar dr. Weiss v svojih predavanjih na graškem vseučilišču večjo važnost pripisoval, kar se, mislim, najde v I. zv. njegove občne povestnice bolj obširno v drugi izdaji, katere pa nimam pri roki.

Še bolj srdito ga zavrne dr. Much, ker se je menda Obermüller skliceval na „irske letopise“, ki neki obsegajo poročila do 5000 let pr. Kr. rekoč, da je to nezaslišano kvarjenje zgodovine in da že to vsi historiki spoznajo. Kako bi se bil glede vsega tega Obermüller opravičeval, bi bilo gotovo zanimivo, a predsednik, ki mu je bil že poprej pri kritikah dvakrat besedo prestrigel, kakor da ne govori k stvari, mu tudi zdaj ne pusti govoriti rekši, da se je že prej sprejel konec debate, kar pa

menda ni prav parlamentarno, ker ima povsod, ako hoče, poročevalec zadnjo besedo. In kako se to strinja s prostostjo vede? Drugi so ubozega Obermüllerja izdelavali in kar absolutno obsojevali, kakor da bi oni vse za gotovo vedeli in bi se njihovim dedukcijam ne smel nikdar kak? pristaviti. Zdelo se je, kakor da bi se ga hoteli drugi znebiti in ga pred občinstvom diskretirati. Pri takem obnašanju se Obermüller res s tiho resignacijo poda na svoj prostor.

Akoravno že čas pohaja, vendar Deschmann še prebere drugo razpravo dr. Luschinovo „o starih grobovih v Bosni“, v kateri naznanja, da je ta dežela zelo bogata prazgodovinskih in antropologičnih stvari, katero kar naravnost imenuje „kraniologičen eldorado“. — Tedaj celo v vednostnem obziru ne bo napačno, da si je Avstrija Bosno osvojila, da bodo sosebno njeni učenjaki imeli prosto polje za svoje preiskovanje, kar pod turškim gospodstvom ni bilo mogoče! Pač bi bilo prav, da bi se prej domače in bližnje dežele poznale, kakor pa vse mogoči afrikanski ali polinezijski kraji! Menda tudi tukaj velja Göthejev izrek: Warum in die Ferne schweifen — das Gute (Nothwendige) liegt so nah (Konec prih.).

Od kodi pa izvirajo te napake? Kdo je li tega kriv? Po naših mislih edino le poštno malomarno osebstvo. Odkar so jeli k pošti sprejemati radovedno ženstvo, je vedno večji nered. Ako o uradnih urah „gospodični ekspeditorci“ kak moški kolikaj „na srce govori“, je že vsa zmedena, ne misli na resni posel ter razmeta posamne liste, časopise itd. tje in sem vse navskriž, tako da gredo drugo pot, ko bi jo imeli iti, da doidejo konečno po raznih potih in ovinkih dotičniku, če mu sploh pridejo v roke; vse je preštempljano, da skoraj ni več prostora za kak poštni pečat! Tako roma večkrat okolo pismo morda posebne važnosti, da dojde do adresata, pogosto že prepozno, če mu sploh še srečno pride v roke.

Radovednost ženska utakne nos v vsako stvar, zato porabi za svoj posel še enkrat toliko časa kot urni in za privatne reči malo brigajoči se vestni moški uradnik, da pregleda došle dopisnice, presodi došle liste, koje tudi, ako so jej sumljivi, lahko konfiscira, in tako ni čudno, ako se zgubi list, dasi ima kolek za 5 krajcarjev, ker za nj ni nihče odgovoren! — ali pa, da po njenem bobnanji za došle liste že okraj prej vé, nego dotični prejemnik!

Daljni vzrok nereda je, da se pošte pogosto oddajajo malovestnim in ne zmožnim ljudem, kateri natanjčnih poštinih pravil ne poznajo in ne berejo, ki znajo komaj svoje ime podpraskati. Ti pogosto niti zemljepisnih imen in posamnih pošt domače Kranjske ne poznajo. Od tod ni čuda, da roma pismo prej po vseh ovinkih, predno pride na pravo mesto polno pečatov, namesti da bi šlo po ravni, najkrajši poti. Toda pri vsem tem so celo taki, ki se malo brigajo za pošto, katero navadno pod njihovi imenom, koje navadi se „posnemati“ —, opravlja žena ali kaka druga sorodnica v hiši, in pri tacem vredovanji je nemogoč potrebn red; listine potikajo se sem ter tje in samo takrat se malo za silo pospravi, kadar slutijo, da dojde poštni sicer natanjčni nadzornik.

Pri vsej nemarnosti so taki poštarji jako surovi, ako bi se upal kdo kaj reči in tirjati, povdarjajoč svoje pravo, vrnil ti bodo to z največjo surovostjo.

Enakih poštinih neprilik, ki so vzročile to javno pritožbo, je pisatelju teh vrstic več znanih in ako se ne bodo z ostrim poveljem odstranile, objaviti bo treba dotične pošte. Občinstvo, ki je primorano natanjčno plačevati poštino, ima tudi pravico tirjati, da odposlane in pošti zaupane stvari doidejo na svoje mesto. Gledé navedenih napak opozorujemo poštno vodstvo in nadzorstvo, naj z natanjčnim ukazom strogo zapove poštnemu osebstvu, da bode opravljal vestno svoj posel, ker tega ne dela zastoj, ampak je za to plačano.

Iz Sarajeva, 1. avgusta. „Hadži Loja“, vodja bosniških ustašev, všel je bil iz svoje celice 17. julija ob drugi uri zjutraj. Hadži je bil, kakor mora znano biti, v zaporu in sicer v bolnišnici vojaški, eno uro hoda od Sarajeva. Lani se je bil sam s puško ranil, še prej ko so Avstrijanci v Bosni bili. Hadži bil si je zvezal rjuhi in se spustil po njih na zemljo iz okna. Na gorjači se opiraje preko-rači potok Miljačko. Ne daleč od potoka se Hadži v jarek vleže in tudi obleži, kajti vse moči ga popuste, njegove, božje in pomoč njegovih vernih bratov. Nihče znal ni zanj. Vojniki in Serežani so ga šli na vse strani iskati in našli bi ga ne bili, ko bi ne bilo izdajice na svetu. Izdali so ga psi, ki navadno v Bosni in povsod pri Mahomedanih službo opravljajo konjederca, gotovo so si tudi sedaj mislili, da

jih čaka enak posel, ko so Hadžija v jarku videli. Ker še Hadži mrtev bil ni, gotovo je dobro z gorjačema otepal in se branil. Nek vojak sanitete gre tje, da pogleda, kaj lajajo psi, in kaj zagleda med njimi? našega Hadžija Loja; to se je zgodilo ob devetih zjutraj.

Soldat je bil pohvaljen in dvajset goldinarjev je dobil. Hadži je sedaj v mestu v zaporu. Gotovo se mu ne godi tako, kakor se mu je preje. — Še nekaj o Bošnjacih.

Bošnjaci so jako gostoljubni in prijazni, ako popotni Bošnjak v njih revno kučo doide, postrežejo mu z vsem, kar imajo. Ako on v sorodno kučo dojde, poljubi ga najstarejša hči, ako je mlada žena, poljubi ga ta. Bošnjak je zmeren v jedi in pijači; o svetacih ali ob svatbah poje in popije, kar bi mu zadostovalo več mesecev. Dobi dež med potom Bošnjaka v novem fesu, ide raje golglav, kakor da bi se mu fes namočil. Ravno tako sezuje opanke, ako kolikaj veljajo, in bosim nogom ide po mlaki. Na poti sreča bosniška punca Bošnjaka, poljubi ga, a ne misli nič slabega. Ko se o praznikih pri cerkvi ali na pazaru srečajo, ljubijo in ližejo se, kakor bi že sto let se videli ne bili, ti bi se smejal, ko bi jih videl. Prijateljstvo, katero pri nas vsaka malenkost razrušiti more, toliko močnejši in stanovitejši je pri Bošnjakih. Zveza dveh prijateljev ali prijateljic (pobratimov, posester) posveti se in blagoslovi v cerkvi pred altarjem v navzočnosti vsega ljudstva. Dolžnosti pobratimov ali posester so: Jeden drugemu v nadlogi in nevarnosti pomagati, nepravo osvetiti ali maščevati se itd. Ko bi se dogodilo, da bi se pobratima na kak način sprla, govori se kakor o škandalozni novosti splošno. Kakor je prijateljstvo sveto in trdno, še bolj trdno je pa sovraštvo. Sin ga podedova od očeta, mati ne zabi svojemu nježnemu sinčku prigovarjati in ga opominjati, da svojega očeta osveti, ako ga je kdo ubil. Vsak dan mu kaže krvavo obleko, orožje, koje je nosil, ko so ga ubili. Bošnjaki imajo pregovor: Kdor se ne osveti, on se ne posveti.

Bošnjaki so jako lahkoverni, verujejo v čarovnice. Pripoveda se o mladenču, ko je spal, vzele so čarovnice srce, katero so pečeno jesti hotele. Naravno je, da mladenec zgube srca zapazil ni, kajti dobro je spal. Ko se zbudi, čuti se boleznega in posle tudi najde, da nima srca. Nek grški pop je celo anatomske operacije videl, a zabraniti je ni mogel, kajti on bil je začaran. Oba sta sklenila zajedno čarovnice kazniti, a te se z oljem namažejo in odlete. Potem vzame pop pečeno srce, dá ga mladenču užiti, mladenec zopet ozdravi. Kakor mrgole čarovnice (vjestice), toliko je tudi baboric, ki zlo zopet ozdravijo.

Bošnjak si navadno poišče za ženo dekleta iz oddaljenega mesta ali sela. Vzrok temu menda ni pomanjkanje deklet domačega kraja, ampak želja njegova zvezati se s slovečimi rodovinami. Sina ide lastni oče ali kak stari sorodnik snubit, ko ta v hišo dojde in misli razodene svoje poti, predstavi mu gazda vse punce familije. Stari voli po svojem okusu, navadno ima prvenka prednost med družimi. Ako dobro svoj posel dovrši, ide domu in dojde posle z ženinom, da se oba vidita. Ako ste obe strani zadovoljni, zveza gotova je. Potem določijo čas venčanja in svatbe.

Na določeni dan zbere ženin prvake svoje familije, svate in jašejo v največi čistoti v stan nevestni. Po poroki vračajo se v hišo nevestnega očeta, tudi v hišo ženinovo, ako ni daleko. Vsak svat ima svoj poseben posel med potjo in pri jedi. Parvinac gre naprvo in poje.

Barjaktar suče bandero na suljci. Stari svat je navadno najbolj spoštovan iz familije. Stahaj svat izpolnjuje naredbe starega svata. Deveri, navadno ženinova brata, služijo nevesti. Kum je nevesti kasir. Prvi dan je kosilo pri nevesti, navadno pa pri ženinu, kamor idejo prec po poroki. Domahin ali gazda gre jej nasproti ko nevesta v hišo stopi, prinesejo jej jedno dete, katero mora poljubiti, potem poklekne in poljubi hišni prag. Mati jej daje jerbas napolnjen z ržjo, orehi in drugim sadjem, koje mora nad svate izsuti. Na ta dan je nevesta z deveri pri jedni mizi. Ženin je s svati meso in kruh mu reže kum. Popoldne se pleše, peva in igra. Po večerji pelje mladi par v sobo ženinovo, navadno je to klet ali hlev, ko v sobo pridejo, zapove kum deverom in stahaju odstopiti, kum odpaše nevesti pas in odstopi, iz pištole streli ter razglasi prvi srečni objem. Drugi dan sedi nevesta s svati pri mizi.

Dokler je svatba, donese nevesta vsako jutro svatom vodo za umivanje, in vsak mora v lavor kaj okroglega spustiti. Kakor prijazni in gostoljubni so Bošnjaki, tako surovi so v govoru. Dete komaj govoriti počne, zna že tako neotesano govoriti, da pri nas največi falot se takovih besedi sramuje. Tudi ženski spol je tako surov, kakor moški, so dekleta zares lepote, a surove v govoru, da si še misliti ne moreš. To največ povzročuje zanemarjeno izobraževanje popov, ki sami nič bolji niso. Katoliški svet ni tako nesramen, ali še zmirom veliko slaběji kakor pri nas.

Domače novice.

V Ljubljani, 9. avgusta.

(Občni shod ceciljanskega društva) je v četrtek privabil lepo število tukajšnjih in unanjih prijateljev tega društva, ki so se potem vdeleževali zborovanja in produkcij. Zvečer je bila skupna veselica „pri zvezdi“, ki pa ni bila posebno živahna, kar se nam nič čudno ne zdi, ker je bila v nemškutarski krčmi. Med napitnicami omenimo le one unanijm udom, ki so prišli iz daljih krajev, in one, ki je izrekla željo, da bi bili vsi „Ceciljanci“ tudi narodni. Sploh pa ni bilo pravega življenja in zato ne vemo, zakaj se shod ni napravil v kaki narodni gostilni, n. p. v čitalnici, saj je zdaj vse dobro v nji, bolje gotovo ko „pri zvezdi“, posebno kar se tiče vina. Naj bi naši narodnjaki vendar enkrat nehali podpirati nemške krčme in krčmarje, ki volit ne gredo za nas!

(Iz odborove seje družbe kmetijske 3. dne t. m.) (Konec.) Na dopis vodje dež. vino- in sadjerejske šole na Slapu g. R. Dolenc, kterega je sl. deželni odbor napotil, naj se v razgovor spusti z družbo kmetijsko a) zaradi krajev na Dolenskem, ki jih bode v drugi polovici tega meseca in v prihodnjem mesecu s popotnim podučevanjem obiskaval, in b) zaradi nauk, ki naj jih ondi predava, je odbor pritrdil gosp. Dolencem predlogem, da gré v Trebno, Novomesto, Metliko, Semič, Črnomelj, Kostanjevico, Krško in Rateče, pa še morebiti tudi v Vinico in kak drug kraj po nasvetu ondašnjih predstojnikov kmetijskih podružnic; glavni predmeti podučevanja pa naj so vinoreja in kletarstvo, — o sadjereji naj poduk pa sega le v umno sušenje češpelj tam, kjer Dolenci za kupčijo veliko češpelj pridelujejo, pa jih na škodo dobri ceni preveč v dimu zakajajo. — Po želji gosp. M. Lakote v Dovjem, ki je iznašel v „Novicah“ že omenjeni gonjač, s kterim se ročne mlatilnice lahko gonijo, in je tako gonitev nedavno naredil gosp. Anton Glo-

bočnik v Stražišu, se naprosi gosp. Pirc, predstojnik podružnice kranjske, da ogleda to napravo in potem o njej poroča družbi kmetijski. — Ravnateljstvu ljudske šole v Predosljih se je dovolilo za posebno pridno lovenje in pokončevanje škodljivega mrčesa po šolski mladini 10 gld. nagrade. — Za poskušnjo si naroči družba naša nekoliko hvaljene nove pšenice „pedigrè-pšenice“ od grajščine Stokernske v doljni Avstriji. — Gosp. Skalè, začasni oskrbnik družbenega vrta, je poslal odboru na ogled nekoliko letos pridelane sibirske rži. 1. sušca je na vrtu vsejal 2 kilograma te rži in pridelal zrnja 39 kilogramov, slame pa, ki preseže v velikosti največjega moža, 112 kilogramov. Seme se dobi pri njem na družbinem vrtu. (Iz sodišča.) V četrtek je stal pred sodnijo Janez Krže, ki je svojega strica, gospoda B. Bartola, župnika v Ihanu, s sekiro napadel, da bi ga oropal in ga pri tem hudo ranil na roki in glavi. Zatoženec, še le 23 let star, je vse tajil, a porotniki so ga vendar krivega spoznali in dobil je 10 let težke ječe.

Telegram „Slovenca.“

Sarajevo 8. avg. (Oddan ob 6. uri 20 min. zvečer, došel ob 7. uri 45 min.) **Strašen ogenj.** Vnelo se je v „katoliških ulicah“. Hud vihar, vse mesto v nevarnosti.

Sarajevo 8. avg. (Oddan ob 10. uri 30 min. zvečer, došel ob 11. uri 25 minut.) **Pogorelo je do zdaj 1500 hiš in tisuč prodajalnic.** Vse beži.

Listnica vredništva.

Gosp. dopisniku „iz srednje Vipave“. Saj ni tako hudo na Goriškem, kakor se Vam dozdeva. Tako plaka pogorelec na razvalinah nekdanjega svojega, kteremu je vse razdžano in ki misli, kako si bo zopet zidal svoj dom. Res je bil na Goriškem pred volitvami hud ogenj, ob kterem ste se pa obojni stranki le osmодili, pogorela ni nobena in škode tudi ni take, da bi se človeka prišla obupnost. Zdaj je zopet vse mirno, volitveni valovi so se polegli, naj se poležejo tudi razburjeni duhovi. In ravno zato nam je všeč Vašega dopisa konec, glaseč se: „Bodi konec neznačajnosti, nedisciplinarnosti! Naroda blagor bodi nam nad vsemi drugimi interesi. Zato prisezimo vsi, složno, narodno-disciplinarno postopati v mirnem in vihnem času. Kedar gre za narodni blagor, naj bo na strani vsaka osebnostna mrženja. Osebe poginejo, a narod ostane. . . Tega mnenja, mislimo, bodo vsi domoljubi, saj za narod moramo vsi žrtvovati se, kolikor nam to dušne in telesne moči pripuščajo. Vse drugo pozabimo ter začnimo novo življenje, pravo, bratovsko življenje in podajmo v zvezo si roke.“ — Glejte, to je res lepo, temu bo ploskala vsa krasna sončna goriška stran, Vi pa bote iz ravno tega vzroka nam morda odpustili, da smo ves drugi dopis Vaš odložili, kakor prejšnji prvi.

Gosp. J. J. na V. Na dopise, ki so bili že pred več ko pol letom v listu, se več ne spominjamo, toraj tudi odgovorov na nje ne moremo sprejemati. Kdo li misli še na ono reč! Če Vam je bilo kaj ležeče na tem, bi se bili morali pač že prej oglašiti.

Gosp. P. J. v K. Zakaj Vašega dopisa ne sprejememo? prašate. Prvič z njim ne upamo si nič posebnega doseči, drugič, tretjič, četrtič, petič itd. bi ga pa državni pravdnik gotovo zasegel.

Gosp. — o —. Z „N.“ se ne prepiramo, če za to ni važnega vzroka in če ne bi molčanje škodovalo.

Gosp. A. T. v C. Našim bralcem bo list, kteremu ugovarjate, čisto neznan. Če bi nam hoteli poslati dotično številko, bomo videli, kaj se dá storiti.

Gosp. L. na S. Nismo mogli najti. Morda bi nam utegnili povedati vsaj mesec? O drugem pa tudi ne moremo nič reči, dokler ne vidimo.

Gosp. J. V. na K. Naša pamet ne sega tako daleč, da bi mogli razumeti, komu bi Vaš spis koristen bil. Že mi smo ga brali z nevoljo, kaj še le bralci naši! Nazaj Vam ga ne pošljemo, ker že ne vemo več, kje je pepel njegov. Saj berte na čelu lista, da se rokopisi ne vračajo.

Gosp. J. M. v B. Vašega dopisa nismo prejeli. Komu ste ga poslali?

Gosp. S. Gledé „podlistka“ prosimo potrpljenja, ker smo preskrbljeni z njim za več ko leto dni. Toraj izbiramo, kar se nam nujnejšega zdi, da se popolnoma ne zakasni. Pač pa bi nam vstregli z uvodnimi članki ali priličnimi dopisi.

Ker gosp. Kluna ni v Ljubljani, prosimo tiste č. gg. dopisnike, ki so morda do zdaj svoje dopise pošiljali pod njegovim napisom, naj odslej blagovolijo pošiljati jih le „uredništvu Slovenca“ (brez vsega drugega pristavka), da se potem ne zakasni, predno pridejo v prave roke.

Priporočila vredne knjige.

Kosec, Kršansko katoliško pravoslovje 1 gld. 20 kr.
Orožnovi, Val. Spisi 60 kr.
Slomšek, Zbrani spisi, 2. in 1. zvezek 2 gld. 50 kr.
Sommer, Mali računar, 50 kr.
Baraga, Zate jabelka, 55 kr.
Lutze, Handbuch der Homöopathie, 3 gl. 60 kr.
Nemec, Papst Alexander VI., 1 gld. 30 kr.
Veith, Christus gestern, heut, ewig, geb. 4 gl. 50 kr.
Appendix ad proprium sanctorum 40 kr.
Sv. križev pot, 3 kr.

Za biro, sploh za darila, priporoča svojo lepo zalogo sv. podobic kolikor mogoče po nizki ceni

Katoliška bukvarna
pred škofijo št. 6.

Le jedenkrat

podaja se tako ugodna prilika, da si za polovico prave cene omisli vsakdo izvrstno uro.

Velikanska razprodaja.

Politične razmere, ki so nastale v celem Evropi, zadele so tudi Švico; vsled teh razmer se je na stotine delavcev izselilo, tako da je obstanek tovarn jako dvomljiv. Tudi največja fabrika za ure, katero smo mi zastopali, se je zaprla začasno, ter nam je zaupala prodajo svojih ur. Te tako zovane **žepne ure** so najboljše ure celega sveta, kojih okrovi so izdelani iz najčistejšega srebrnega niklja, so izredno elegantno gravirani in giljoširani, ter so ameriškega sistema. Vsled neke vlastne konstrukcije ne more se taka nikdar pokvariti, pade lahko na tla, sme se stisniti, a vendar ura pri tem nič ne trpi.

Proti povzetju, ali vpošiljavi male svote, katera je pri vsakej baži ur zaznamovana, s katero je plačana le pridejana zlata double urna verižica, baržunasti etui, glavni ključ za ure in delavska plača, dobi vsakda najčistejšo repasirano uro skoraj na polovico zastonj. Vse ure so natanko repasirane, ter garantujemo za vsako uro pet let.

V dokaz gotovega jamstva in stroge solidnosti, prevzemamo s tem dolžnost javno, da vsako nepristoječo uro nazaj vzememo, in z drugo zamenjamo.

Izpisek ur.

1000 komadov žepnih ur od ponarejenega zlata, umetno in čudovito izrezljane, najčisteje regulovane, pri vsakej uri zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in glavni ključ; jeden komad le gl. 3.45.
1000 komadov remontoir žepnih ur, katere se pri kozici navijajo brez ključa, z dvojnimi okrovom in kristalnim okrovom, izredno natančno regulovane; razen tega so tudi elektrogalvanično pozlačene, tako da jih nobeden zlatar ne more od prave zlatih razločiti; z verižico, medaljonom itd. preje jeden komad gld. 35, zdaj le gld. 10.20.
1000 komadov krasnih ur na sidro (ankeruhr) od najtežjega srebrnega niklja, tekočih na 15 rubinih, z emailiranimi kazali, kazalom za trenutke in kristalnim ploščnatim steklom. natančno repasirane; preje jeden komad gld. 21, zdaj samo gl. 7.25.
1000 komadov mobilnih ur na valje (cylinderuhr) v teških giljoširanih okrovih od srebrnega niklja, s kristalnim ploščnatim steklom, tekočih na 8 rubinih, fino repasirane, z verižico, medaljonom, in baržunastim etuijem, jeden komad preje gl. 15 zdaj le gl. 5.60.
1000 komadov Washingtonskih ur na sidro od 13lotnega srebra, potrjene od c. kr. denarnega urada, tekoče na 15 rubinih, elektrogalvanično pozlačene, da jih ne more nobeden strokovnjak ali zlatar od pravo zlatih razločiti; fino na trenutek regulovane in poskušene. Teh ur stal je preje jeden komad gld. 27, zdaj pa le gld. 11.40.

1000 komadov Washingtonskih remontoir žepnih ur, od pravega 12lotnega srebra odobrenega od c. k. denarnega urada, pod najstrožjim jamstvom na trenutek repasirane, s kolesjem od niklja in privilegiranim regulovanjem, tako da nij treba teh ur nikdar popravljati. Pri vsakej uri da se zastonj tudi jedna zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in ključ vsaka taka urastala je preje 35 gl. zdaj pa samo 16 gl.

1000 komadov ur za dame od pravega zlata z 10 rubini, preje gl. 40, zdaj gl. 20.

1000 komadov remontoir ur od pravega zlata za gospode ali gosspe, preje 100 gl. zdaj gl. 40.

650 komadov stenskih ur v najčistejšem emailiranem okviru z zvonilom, repasirane, preje jeden komad gl. 6, zdaj le gl. 2.75.

650 komadov ur z ropotcem, fino regulovane, dajo se rabiti tudi na pisalni mizi, preje gl. 12 zdaj le gl. 5. (3)

650 komadov z majatnikom (pendeluhr) v fino izrezljanih gatičkih visokih omaricah, navijajo se vsaki osem dnij, fino na trenutek regulovane, lepe, in inpozantne. Ker je taka ura po minolih 20 letih še dvakrat več vredna, naj bi jo imela vsaka družina, ker se s tako uro sobo olepša. Te ure stale so preje gl. 35, zdaj se dobi za smešno nizko ceno gl. 15.75

Pri naročilih za ure z majatnikom (pendeluhren) priloži naj se tudi mala svota.

Naslov: Uhren-Ausverkauf
von

Philipp Fromm, Uhrenfabrik,
Wien, Rothenthurmstrasse Nro. 9.